

GLOBAL EKOLOGIK MUAMMOLAR BARQAROR TARAQQIYOTGA TAHDIDI VA UNING SOLMOG'I

Namangan muhandislik qurilish instituti

Yuldoshev Shaxboz xoshimjon o'g'li

Shaxbozyuldoshev4383@gmail.com

Isaboyeva Dilnoza Saxodaliyevna

Annatsiya: *Garchi ushbu hodisalar dunyo hamjamiyatini global ekologik muammolar to'g'risida ko'proq ma'lumotlarga ega bo'lish, tadqiqotlar olib borish va bu muammolarni bartaraf etish borasida amaliy chora-tadbirlarni amalga oshirishga undab kelayotgan bo'lsa hamki, ko'pchilik mamlakatlar va millatlar bu muammolarning ko'lami shabadasini seza olishmayapti yoxud ular o'zlarini mutlaqo xabarsizdek tutishmoqda.*

Kalit so'zlar: *Ekologik, global, iqlim o'zgarishi, ekologiya tahdid*

Ekologik barqarorlikni ta'minlash, aholining qulay tabiiy muhitda hayot kechirishi uchun barcha zarur shart-sharoitlarni yaratish, tabiiy resurslardan oqilona va samarali foydalanish, yuzaga kelayotgan va yuz berib bo'lgan muammolarga yechim topish, ularni oqilona hal qilish kabi masalalarga qay darajada ahamiyat berib kelinmoqda? Bu mavzuda shunchaki reja va konsepsiyalar ishlab chiqilib, konferensiya mavzusi sifatida qarab kelinmoqdami? Afsuski, shunday!

Global ekologik o'zgarishlarning salbiy oqibatlari nimalarda aks etadi? Muammolarning ildizi qayerda?

Global ekologik o'zgarishlarning salbiy oqibatlari nimalarda aks etadi? Mamlakatlarning iqtisodiy va siyosiy hukmronlikka intilib, ulkan obro' qozonish maqsadida mamlakat ishlab chiqarishiga alohida urg'u berib kelayotganligi global ekologik inqirozni keltirib chiqarmayaptimikan? Yoki bu muammolarga biz insonlarning yashash tarzimiz sabab bo'la oladimi?

O'tgan asrga nisbatan insoniyat yashash tarzi shunchalik darajada o'zgardiki, insoniyat sivilizatsiyasida hali mutlaqo kuzatilmagan global isish, dengiz va yer ekotizimlarining misli ko'rilmagan darajada kamayib borishiyu, yer yuzining turli mintaqalarida qurg'oqchilik, suv toshqinlari kabi bir qator salbiy holatlar ham yuz berayotganligi barchamizga birdek ayondir. Bir so'z bilan aytganda insonning tabiatga aralashuvi aqlga sig'maydigan darajaga yetishga ulgurdi.

Xo'sh, bizda muammolar bor, lekin ularga yechimlar-chi? Nahotki hozirgi dunyoning global ekologik holati hech kimni zarrachalik qiziqtirmasa? Biz o'zimizdan keyingi avlodga qanday kelajakni meros qilib qoldirmoqdamiz? Har safar bunday og'riqli savollar bizni qachongacha qiynab keladi? Nahotki dunyoning hozirgi qiyofasi kundan kunga bundan-da yomonlashib boraveradiyu, biz insonlar shunchaki bir oddiy hodisadek qarab turaveramiz? Mamlakat rahbarlariniyu, hukumat vakillarini, butun insoniyatni boylik orttirish, iqtisodiy o'sish, siyosiy hukmronlik, mamlakatlar o'rtasida ulkan obro'ga ega bo'lishdan boshqa hech narsa qiziqtirmasa?! Ha, albatta biz bunga ko'nikib, yashab kelmoqdamiz!

Mina Guli haqida hech eshitganmisiz yoki qayerdadir o'qiganmisiz? Yoki suv izlash uchun yettita sahroni piyoda kezib chiqqan ayolni tanirsiz?! O'qimagan bo'lsangiz yoki eshitmagan bo'lsangiz, sizni mutlaqo dunyo aholisining suvsizlikdan halok bo'layotganligi ham qiziqtirardi! Balki, 15 yildan so'ng siz suvsizlik natijasida vafot etasiz desam-chi?!

"Ko'pchilik foydalanishga yaroqli suvimiz tugashini bilmaydi, 2030-yilga kelib suvga bo'lgan talab va mavjud bo'lgan suv ta'minoti o'rtasida 40 % tafovut bo'ladi. Suv muammosini hal qilish uchun bizda bor-yo'g'i 15 yil bor xolos", deydi Jahon iqtisodiy forumining yosh global yetakchisi Mina Guli. Ta'kidlash joizki, 750 mutaxassisdan tarkib topgan jamoa tomonidan o'tkazilgan so'rovda toza ichimlik suvining tugab borishi butun dunyo aholisi uchun chinakamiga global xavf deb baholandi. Aslida, ichimlik suvi muammosi dunyo aholisini qiynab kelayotgan muammolarning eng oldi qatoridan o'rin olib ulgurgan. Foydalanish uchun suv yetarli bo'lmagan, kunni toza ichimlik suvini izlash uchun sarflaydiganlarga ham oson emas! Bu tuyg'ularni suvni isrof qilayotganlar qayoqdan ham bilsin!

Muammoga yechim topildi ham deylik, u qanday natija beradi?

Quyida global ekologik muammolarni bartaraf etish borasida bir qator tavsiyalar va ularning natijalari ilmiy va huquqiy jihatdan muhokama qilinadi:

1. Taklif: ekologik qonun talablarini buzganlik uchun yuridik javobgarlikni og'irlashtirish

Ta'kidlash joizki, ekologik-huquqiy javobgarlik bu belgilab qo'yilgan tabiatni muhofaza qilish va ekologik qonun talablari hamda me'yorlarini buzganligi, tabiiy resurslardan ortiqcha foydalanish, muhofaza qilish qoida-talablarini buzish, atrof tabiiy muhitni, tabiatni ifloslantirish, tabiiy resurslardan noqonuniy va xo'jasizlarcha foydalanish oqibatida vujudga kelib, u subyektlarni yuridik javobgarlikka tortilishida namoyon bo'ladi. Shu o'rinda savol tug'ilishi tabiiy: O'zbekiston Respublikasi qonunchiligida ekologiya qonun talablarini buzganlik uchun qanday turdagi javobgarlik nazarda tutilgan va ushbu turdagi javobgarlik turlari bugungi kundagi zamon talabiga qanchalik darajada mos kelmoqda yoxud bu javobgarlik ko'lami butun dunyo hamjamiyatini tashvishga solib kelayotgan global ekologik vaziyatni yumshatishga yordam berishi mumkinmi yoki yo'q?

Masalaga huquqiy jihatdan yondashadigan bo'lsak, ekologik qonun talablari buzilganda amaldagi qonunlarimizga muvofiq ekologik-huquqiy javobgarlikning quyidagi javobgarlik turlarini keltirib o'tish o'rinlidir:

1. Intizomiy javobgarlik
2. Ma'muriy javobgarlik
3. Fuqarolik javobgarlik

4. Jinoiy-huquqiy javobgarlik

Ekologik qonun talablarini bajarmaganlik yoki lozim darajada bajarmaganlik uchun ma'muriy javobgarlik masalasiga to'xtaladigan bo'lsak, ta'kidlash joizki, O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksning VIII bobi "Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va tabiatdan foydalanish sohasidagi huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlik" deb nomlangan bo'lib, xususan? ushbu kodeksning 79-moddasida quyidagicha javobgarlik masalasi nazarda tutilgan: "Daraxtlar, butalarni, boshqa o'rmon o'simliklari va nihollarni g'ayriqonuniy ravishda kesish, shikastlantirish yoki yo'q qilish fuqarolarga bazaviy hisoblash miqdorining besh baravaridan o'n baravarigacha, mansabdor shaxslarga esa — o'n baravaridan o'n besh baravarigacha miqdorda jarima solishga sabab bo'ladi.

Xuddi shunday huquqbuzarliklar ma'muriy jazo chorasi qo'llanilganidan keyin bir yil davomida takror sodir etilgan bo'lsa, fuqarolarga bazaviy hisoblash miqdorining o'n baravaridan o'n besh baravarigacha, mansabdor shaxslarga esa — o'n besh baravaridan yigirma baravarigacha miqdorda jarima solishga sabab bo'ladi".

Lekin ekologik barqarorlikka erishgan va statistik ma'lumotlarga ko'ra dunyoning eng toza mamlakatlar ro'yxatidan

3-o'rinni egallab kelayotgan Norvegiya davlatining aynan yuqorida keltirib o'tilgan javobgarlik masalasi bo'yicha qonunchilik tajribasini o'rganadigan bo'lsak, quyidagi normani uchratish mumkin:

"O'rmon xo'jaligi to'g'risida"gi qonunning 8-moddasida agar o'rmonlarni kesish ushbu Qonunga zid ravishda rejalashtirilgan yoki amalga oshirilgan bo'lsa, mol-mulk ishlab chiqarish bazasini sezilarli darajada kamaytiradi yoki atrof muhitga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Qadriyatlar bo'lsa, munitsipalitet kesishdan bosh tortishi yoki qanday bo'lishi shartlarini belgilashi mumkin. Vazirlik tomonidan boshqacha tartib nazarda tutilgan bo'lmasa, xaridor va sotuvchi buni ta'minlashi kerak deb belgilangan bo'lib, agar aynan shu qoida buziladigan bo'lsa, xuddi shu qonuning 26-moddasiga ko'ra, qasddan yoki beparvolik bilan buzgan yoki buzilishida ishtirokchi bo'lgan shaxs 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14 yoki 15 bo'limlari qoidalari, ularga muvofiq chiqarilgan qoidalarga muvofiq jarima yoki bir yildan oshmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish bilan jazolanadi.

Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi 4-bo'limi "Ekologiya sohasidagi jinoyatlar" deb nomlangan bo'lib, yuqoridagi qonunbuzarlik holati uchun 198-moddada jinoiy javobgarlik masalasi nazarda tutilgan: Olovga ehtiyotsizlik bilan munosabatda bo'lish natijasida ekinzor, o'rmon yoki boshqa dov-daraxtlarga shikast yetkazish yoki ularni nobud qilish ko'p miqdorda zarar yetkazilishi yoki boshqacha og'ir oqibatlariga sabab bo'lsa,

— bazaviy hisoblash miqdorining ellik baravarigacha miqdorda jarima yoki ikki yuz qirq soatgacha majburiy jamoat ishlari yoxud bir yilgacha axloq tuzatish ishlari bilan jazolanadi.

O'rmon yoki boshqa dov-daraxtlarni qonunga xilof ravishda kesish ko'p miqdorda zarar yetkazilishiga sabab bo'lsa, —

bazaviy hisoblash miqdorining ellik baravaridan yetmish besh baravarigacha miqdorda jarima yoki ikki yuz qirq soatdan uch yuz soatgacha majburiy jamoat ishlari yoki bir yildan ikki yilgacha axloq tuzatish ishlari yoki bir yildan uch yilgacha ozodlikni cheklash yoki uch yilgacha ozodlikdan mahrum qilish bilan jazolanadi.

Ekinzor, o'rmon yoki boshqa dov-daraxtlarga qasddan shikast yetkazish, ularni payhon

qilish, nobud qilish ko'p miqdorda zarar yetkazilishiga sabab bo'lsa, — bazaviy hisoblash miqdorining yetmish besh baravaridan yuz baravarigacha miqdorda jarima yoki uch yuz soatdan uch yuz oltmish soatgacha majburiy jamoat ishlari yoki ikki yildan uch yilgacha axloq tuzatish ishlari yoxud bir yildan uch yilgacha ozodlikni cheklash yoki uch yilgacha ozodlikdan mahrum qilish bilan jazolanadi.

Yuqorida qonunchilikdan keltirilgan misollar natijasida anglash mumkinki, O'zbekiston Respublikasi jinoiy, ma'muriy qonunchiligida ekologik qonun talablarini buzganlik uchun javobgarlik masalasi qat'iy xarakterda emasligi bilan namoyon bo'ladi.

2-taklif: Ekologik xavfsizlik doirasida xalqaro hamkorlikni mustahkamlash

Savol tug'ilishi tabiiy: insoniyatning ekologik xavfsizligini ta'minlash, global ekologik muammolarni bartaraf etish, ro'y berishi prognozlashtirilayotgan salbiy hodisalarning oldini olish uchun xalqaro hamkorlik qay darajada ahamiyatga ega? Xalqlar va millatlar o'rtasidagi o'zaro birdamlikka asoslangan hamkorlik qay darajada o'z natijasini berish mumkin?

Shu o'rinda ta'kidlash joizki, sayyoramizda xalqaro ekologik hamkorlikning zarurligi quyidagi hollar bilan belgilanadi:

1. Yer sayyorasi va uning o'ziga xos tabiatini insonga ma'lum bo'lgan olamda yagona ekanligi;
2. Yer tabiati va biosfera yaxlit tizim sifatida mavjud bo'lib inson va jamiyat uning tarkibiy qismi ekanligi;
3. Insoniyatning barcha ishlab chiqarish faoliyatini moddiy negizi tabiat ekanligi;
4. Tabiatdagi salbiy o'zgarishlar va atrof-muhitga antropogen ta'sir ko'lamini jihatidan butun sayyoraga tazyiq ko'rsatuvchi jarayonlar ekanligi;
5. Hozirda yuzaga kelayotgan ekologik muammolarni hal etishga ko'p hollarda bir yoki bir nechta davlatlarning imkoniyatlari yetarli emasligi;
6. Barcha insoniyatning birgalikdagi harakati sayyoramizdagi ekologik vaziyatni yaxshilashning eng maqbul yo'li ekanligi.

Demak, ko'rinib turibdiki, global ekologik muammolarni bartaraf etish uchun xalqaro hamkorlik suv va havodek muhimdir. 1945-yilda Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) tashkil etilishi munosabati bilan ekologiya sohasidagi xalqaro hamkorlik ushbu xalqaro tashkilot faoliyatining muhim tarkibiy qismi sifatida rivojlana boshladi. BMT xalqaro ekologik hamkorlikni yana-da taraqqiy ettirish yo'lida ko'p ishlarni amalga oshirdi. Hozirda BMTning mavjud 14 ta ixtisoslashgan tashkilotlardan 6 tasi atrof-muhit muhofazasiga aloqador masalalar bilan shug'ullanadi. Hozirgi kunda butun insoniyat va uning progressiv qatlami inson-tabiat o'rtasidagi optimal holatni belgilab olishga intilmoqda. "Barqaror rivojlanish konsepsiyasi" shu maqsadga xizmat qiladi. Barqaror rivojlanish maqsadlari – 2012-yilda BMT tomonidan ishlab chiqilgan dastur bo'lib, u har bir inson uchun farovon turmush tarzini yaratishga xizmat qiluvchi iqtisodiy, ijtimoiy, ekologik ko'rsatkichlarni o'z ichiga oladi. 2015-yil 25-27-sentyabr kunlari BMTning 200 dan ortiq davlat va hukumat rahbarlari ishtirok etgan Sammitda aynan Barqaror rivojlanish masalasi kun tartibiga qo'yildi va yaqin 15 yilga mo'ljallangan tadbirlar rejasi e'lon qilindi. Mazkur maqsadlar BMTga a'zo barcha davlatlar tomonidan 2015-2030-yillarda amalga oshirilishi kun tartibiga kiritilgan bo'lib, unda dunyo mamlakatlarining yetakchilari dunyoning barcha nuqtalarida barcha global muammolarga batamom barham berishga va'da qilishi kutiladi. Shu jumladan, dasturning 13, 14 va 15-maqsadlari Iqlim o'zgarishiga qarshi kurash,

yer ekotizimlarini asrash va dengiz ekotizimlarini asrash deb nomlangan bo'lib, hozirgi global taraqqiyot davrida ekologik vaziyatning qanchalik darajada dolzarb ahamiyat kasb etishini ko'rsatadi. Lekin, bularning barchasi ulkan ko'lamdagi ekologik muammolarni bartaraf etish uchun kifoya qilmasligi sizni bizga birdek ayondir. Jumladan, AQSH hukumatining global ekologik muammolarni mensimasdan kelayotganligi barchani birdek tashvishga solib qo'yishi shubhasizdir. "Hech qaysi davlat iqtisodiy istiqboli va energetik xavfsizligi evaziga ekologik barqarorlikka erishishni maqsad qilmasligi kerak" deb BMTning Polshada bo'lib o'tgan iqlim muammolariga bag'ishlangan forumida AQSHning energetika bo'yicha vakili bergan bayonotda bu yana-da o'z aksini topdi. Nahotki hukumatlar dunyo hamjamiyatni tashvishga solib kelayotgan global ekologik muammolar inqirozini abadiy muammoga aylantirishga o'z hissalarini qo'shib kelishmoqda. Vaholanki, AQSH dunyoda iqlimni ifloslash bo'yicha Saudiya Arabistonidan keyingi "faxrli" 2-o'rinni egallab kelmoqda.

Shu sababli, hukumatlar ekologik xavfsizlikni ta'minlashdan bo'yin tovlayotgan davlatlarga nisbatan iqtisodiy sanksiyalar qo'llash, ularning tovarlarini sotib olishdan bosh tortish orqali butun dunyoda ekologik xavfsizlikni ta'minlagan bo'lar edilar. Shu o'rinda, "iqtisodiy qamchi" usuli chinakamiga qo'l beradi. Insoniyat boshiga ko'lanka solib turgan ekologik falokatlarning oldini olish bo'yicha xalqaro hamkorlik ma'lum darajada shakllangan va muhim tadbirlar amalga oshirilgan bo'lsa-da, hali bu boradagi ishlarni yana-da izchil faollashtirish zarur. Chunki hozirgacha atrof-muhit muhofazasi va insoniyatga yetarli, qulay yashash sharoitlarini yaratish masalalarini boshqarib turuvchi tom ma'nodagi keng ko'lamli, ta'sirchan, xolis, yagona xalqaro tizim vujudga kelgani yo'q. Xalqaro ekologik hamkorlik takomillashib borishi insoniyat taraqqiyotining bundan keyingi bosqichlarida ham muhim hayotiy zarurlardan biri bo'lib qolaveradi.

3-taklif: Aholining ekologik madaniyat ko'rsatgich darajasini oshirish

O'zbekistonda har bir kishi 1 sutkada 2-3 litr chuchuk suv ichadi. Gidrosferaning faqatgina 2,5 foizini chuchuk suv tashkil qilishi haqida bilasizmi? Yoki qishloq xo'jaligining ayrim sohalaridagi suv sarfini qiyosiy hisoblab ko'rsak, 1 tonna bug'doy yetishtirish uchun 1,5 tonna, 1 tonna sholi uchun - 4-5 ming tonna, 1 tonna paxta yetishtirish uchun 10 ming tonna suv sarflanishi haqida nima deya olasiz? O'z ekologik madaniyatingiz qay darajada deb hisoblaysiz?

Ekologik madaniyatni oshirish haqida so'z borganda, ta'kidlash joizki, ekologik madaniyat bir nechta faktorlar natijasi o'laroq shakllanadi yoxud yuzaga keladi: jumladan, tabiatga muhabbat, tabiat haqidagi bilim va tasavvurlar, ko'nikmalar, ekologik tarbiya, qadriyat va an'analar ekologik madaniyat shakllanishiga sabab bo'ladi. Ayniqsa, bugungi global ekologik muammolar insoniyatni bir bo'g'ma ilondek qamrab olgan paytda ekologik ong va ekologik madaniyatni shakllantirish va ularda atrof-muhitga nisbatan ratsional yondashuv ko'nikmasini hosil qilish masalasi ulkan ahamiyat kasb eta boshladi deb hisoblash o'rinlidir.

Ekologik madaniyatni shakllantirishda, ekologik ong va dunyoqarashni shakllantirish va rivojlantirishda muhim o'rin tutadigan maktab tarbiyasiga, o'rta va oliy ta'lim muassasalariga e'tibor qaratilishi lozim. Ekologik bilimlar tashviqoti, aholini ekologik tarbiyalash va ularni o'qitish bo'yicha ishlar avj oldirilganligiga qaramay, Respublikamiz oliy va o'rta maxsus bilim yurtlarida atrof muhit muhofazasi, ya'ni ekologiya sohasida boshqa sohalar kabi Davlat noziri singari mutaxassislarni tayyorlash hozirgi kunga qadar yo'lga qo'yilmagan. Ushbu soha uchun

bu kabi mutaxassislarni tayyorlash hozirgi kun talabidir. Bundan tashqari, insoniyat tarbiyasi uchun uning mahallasi ham alohida o'rin egallaydi. Mahallalar ham ushbu ishlarga jonbozlik ko'rsatishi lozim, deb o'ylayman.

Xulosa qiladigan bo'lsak, ta'kidlash joizki, butun dunyoda ekologik barqarorlikka erishish, yer yuzining hozirgi holatini tubdan o'zgartirish uchun xalqaro hamkorlik, ekologik qonun talablarini buzganlik uchun javobgarlikning qat'iy bo'lishi, aholining yuqori darajadagi ekologik ong va madaniyatini oshirishning o'zigina kifoya qilib qolmasdan, balki barchamizni mas'uliyat hissi bilan yashashga undashga ham chaqiradi. Tabiat in'om etgan tuhfalarni buzadigan xalq o'z ildiziga bolta uradi deb Franklin Delano Ruzvelt tomonidan bildirilgan fikrlar barchamizni ogohlikka chorlab qolishi shubhasizdir. Zero, tabiatni muhofaza qilish bu nafaqat Vatan oldidagi farzandlik burchimizdir, balki insoniyatning kelajak avlod uchun qoldirishi mumkin bo'lgan yagona va bebaho xazinasidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Valijonovich, R. S., Axmadjanovich, T. A., & Khoshimjon, Y. S. (2021). Causes and Consequences of Floods and Floods in The Safety of Life, Measures to Protect the Population and The Territory. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*, 25(1), 83-86.
2. Valijanovich, R. S., & Ahmadjanovich, T. A. (2021). CURRENT STATUS OF GROWING AND HARVESTING CORN AND CRUSHING COTTON. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 9(12), 1002-1006.
3. Turgunov, A. A., Yakubzhanova, Y. G., Yuldoshev Sh, K., & Mirzaliyev, Z. S. (2022). MAIZE, MAINTENANCE AND DEVELOPMENT OF WAYS TO OVERCOME DEFICIENCIES IN GROWTH FROM THE SUBSYSTE. *PEDAGOG.–2022*, 4, 953-959.
4. Yakutkhan, Y. Khoshimjon o'gli, YS (2022). Educate the Population on the Types and Causes of Emergencies. *Journal of Ethics and Diversity in International Communication*, 2(5), 22-26.
5. Khoshimjon, Y. S., & Mavludakhon, M. (2022). THE AMOUNT OF GRAIN LEAVING FROM THE CORE AND SHELL HOLE AND ITS REDUCTION. *Scientific Impulse*, 1(4), 371-374.
6. Gulomjonovna, Y. Y. Khoshimjon o'glu, YS (2021). CAUSES OF FLOOD AND FLOOD DAMAGE ALSO PREPARE TO DO THE RIGHT ACTION IN THIS EMERGENCY SITUATION. *International Journal of Development and Public Policy*, 1(5), 158-161.
7. G'ulomjonovna, Y. Y. Xoshimjon o'gli, YS (2022). Influence of the Shape of the Working Surface of the Screed on the Grain Quality Mixture on the Performance of the Shell. *International Journal of Development and Public Policy*, 2(2), 43-47.
8. Ahmadjanovich, T. A., Gulomzhanovna, Y. Y., Khoshimjon, Y. S., & Saidulla, M. Z. (2022). MAIZE, MAINTENANCE AND DEVELOPMENT OF WAYS TO OVERCOME DEFICIENCIES IN GROWTH FROM THE SUBSYSTEM. *PEDAGOG*, 1(4), 939-946.
9. Khoshimjon, Y. S., Turgunovna, A. S., & Umarjonovna, D. D. (2023). PREPARING THE POPULATION FOR PRACTICAL TRAINING ON CIVIL PROTECTION

AND CONDUCTING IT. TRAINING THE POPULATION ON THE CONTENT OF POLITICAL-EDUCATIONAL ACTIVITIES AND PRACTICAL TRAINING CONDUCTED WITH THE UNITS OF CIVIL PROTECTION IN EMERGENCY SITUATIONS. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 2(15), 97-103.

10. Khoshimjon, Y. S., Olimjonovich, M. K., & Ibrahim, H. (2022). ASSESSMENT OF THE SEISMIC RESISTANCE OF BUILDINGS AND STRUCTURES AND METHODS OF CREATING ELECTRONIC TECHNICAL PASSPORTS. Scientific Impulse, 1(5), 163-166.

11. Khoshimjon, Y. S., & Olimkhan, I. I. (2022, December). GEOLOGICAL HAZARD EVENTS, EARTHQUAKES AND THEIR CONSEQUENCES. In Proceedings of International Educators Conference (Vol. 3, pp. 546-557).

12. Khoshimjon, Y. S., & Nurmira, M. M. (2023). EFFECTS OF HARMFUL AND TOXIC FACTORS OF PRODUCTION ON THE HUMAN BODY. PEDAGOG, 6(4), 476-483.

13. Атамирзаева, С. Т. (2023). ҲАЁТ ФАОЛИЯТИ ХАВФСИЗЛИГИНИНГ КОМФОРТ ШАРОИТЛАРИ, ИШЧИ ЎРНИНИ ЭРГНОМИКАСИНИ ЎРГАНИШ ВА ЎҚИТИШ ТИЗИМИ. PEDAGOG, 6(4), 465-475.

14. Мамадалиев, Ш., & Юлдошев, Ш. (2021). СЕЛ ВА УНИНГ ОҚИБАТЛАРИ ХАМДА ЮЗАГА КЕЛИШ САБАБЛАРИ КЕЛИБ ЧИҚИШИ ВА РИВОЖЛАНИШИ. Экономика и социум, (4-2 (83)), 144-148.

15. Khoshimjon, Y. S., & Ravshanbek's, A. M. (2023). METHODS OF KEEPING CITIZENS IN PROTECTIVE FACILITIES RADIATION PROTECTION FACILITIES. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 6(4), 587-592.

16. Xoshimjon o'g'li, Y. S. (2023). QISQA TUTASHUV NATIJASIDA ELEKTR QURLIMANING YONG 'INGA BARDOSHLILIK HISOBI. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 6(4), 593-596.

17. Khoshimjon, Y. S. (2023). PROTECTION OF POPULATION AND FACILITIES FROM EMERGENCIES. Scientific Impulse, 1(9), 1261-1267.

18. G'ulomjonovna, Y. Y., & Khoshimjon, Y. S. (2023). CALCULATION OF LIGHTNING AND LIGHTNING ARRESTER AND FIRE PROTECTION SYSTEM IN FIRE PREVENTION. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 6(4), 1108-1114.

19. Xoshimjon o'g'li, Y. S. (2023). ISHLAB CHIQRISHDA QO 'LLANILADIGAN MODDA VA MATERIALLARNING O 'ZO 'ZIDAN YONISH SHART-SHAROITLARINI VA UNI TAVSIFLOVCHI KO 'RSATKICHLARNI O 'RGANISH. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(10), 1015-1022.

20. Xoshimjon o'g'li, Y. S. (2023). YONG 'IN O 'CHIRISHDA BINO INSHOOTLARNING ASOSIY KONSTRUKTIV ELEMENTLARINING YONG 'INGA BARDOSHLILIK DARAJASI HISOBI. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(10), 1023-1030.

21. Omonaliyevych, O. B. (2023). CAUSES OF GLOBAL WARMING ON EARTH, FACTORS OF GLOBAL WARMING, CONSEQUENCES IN THE OCEAN, EFFECTS IN THE ATMOSPHERE. Научный Фокус, 1(1), 141-147.

22. Akmaljon, S. E., & Khoshimjon, Y. S. (2023). FACTORS DETERMINING FIRE SAFETY. Научный Фокус, 1(1), 148-152.
23. Zahidjon, A. (2023). DESCRIPTION, CLASSIFICATION OF EMERGENCY SITUATIONS. SCOPE OF EMERGENCIES OF NATURAL, TECHNOGENIC, ECOLOGICAL COLOR. PEDAGOG, 6(5), 575-582.
24. Khoshimjon, Y. S., & Murodjon, U. Z. (2023). TRAINING SYSTEM FOR RECEIVING EVACUATION (EVACUATION) IN EMERGENCY MODE. Научный Фокус, 1(1), 167-172.
25. Yuldoshev, S. K., & Ismatillakhan, K. M. (2023). GLOBAL CLIMATE CHANGE, CAUSES OF DEHYDRATION. Научный Фокус, 1(1), 153-158.
26. Shaxboz khoshimjon o'g'li, Y., & Shohjohon, U. (2023). TABIIY TUSDAGI FAVQULODDA VAZIYATLARNI OQIBATLARINI BARTARAF ETISH TIZIMI BO'YICHA O'QITISH. Научный Фокус, 1(1), 159-166.
27. Khoshimjon, Y. S., & Ibrahimjon, N. I. (2023). THE MAIN CAUSES OF ENVIRONMENTAL DEGRADATION. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(10), 1010-1014.
28. Khoshimjon, Y. (2023). CLASSIFICATION OF COMBUSTIBLE MATERIALS ACCORDING TO THE LEVEL OF FIRE RISK ACCORDING TO THE FIRE PRESSURE AND THE FUNCTIONAL FUNCTION OF BUILDINGS. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(10), 1004-1009.
29. Рахманов Ш. В. и др. АҲОЛИНИ СЕЛ ОҚИМИ ВА СУВ ТОШҚИНИ БИЛАН БОҒЛИҚ ФАВҚУЛОДДА ВАЗИЯТЛАРДА ТЎҒРИ ҲАРАКАТ ҚИЛИШГА ТАЙЁРЛАШ ХАМДА ЎҚТИШ ТИЗИМИНИ ЙЎЛГА ҚЎЙИШ //World of Science. – 2023. – Т. 6. – №. 5. – С. 205-211.
30. Khoshimjon, Y. S., & Nazirjan, R. Y. (2023). THE FIRST IDEAS ABOUT EARTHQUAKES, THE FIRST STEPS TAKEN TO AVOID THEM, AND THE INTERNAL STRUCTURE OF THE EARTH. Научный Фокус, 1(1), 1214-1223.
31. Khoshimjon, Y. S., & Farhodjon, A. S. (2023). INTERCONNECTION OF THE FIRE WARNING SYSTEM WITH TECHNOLOGICAL AND ELECTROTECHNICAL EQUIPMENT AND OTHER SYSTEMS IN BUILDINGS AND STRUCTURES. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 6(5), 124-131.
32. Khoshimjon, Y. S., & Akmaljon, T. A. (2023). CAUSES OF FLOOD FLOW AND FLOOD AND ITS DAMAGE FACTORS. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 6(5), 524-529.
33. Khoshimjan, Y. S., Nasirjon, Y. O., & Bakhromjon, M. B. Z. (2023). STUDY THE PROHIBITION OF WRONGFUL DENIAL OF EMPLOYMENT. PEDAGOG, 6(6), 63-73.
34. Kh, Y. S. (2023). PREPARING THE POPULATION FOR PRACTICAL COURSES ON CIVIL PROTECTION AND ITS CONDUCT AND TRAINING. Экономика и социум, (5-2 (108)), 493-498.
35. Khoshimjon, Y. S., & Kadirkhoja, E. S. (2023). PROVISION OF RELOCATION DURING EVACUATION, TRANSPORT AND ENGINEERING SUPPORT, MATERIAL AND TECHNICAL SUPPORT. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND

EDUCATIONAL RESEARCH, 6(5), 958-963.

36. Khoshimjon Y. S., Turgunovna A. S. STUDY OF UNITS OF MEASUREMENT OF RADIOACTIVITY, ACTIVITY, RADIATION DOSE //World of Science. – 2023. – Т. 6. – №. 10. – С. 1-8.

37. Shaxboz xoshimjon o'g'li Y., Shohjohon U. TABIIY TUSDAGI FAVQULODDA VAZIYATLARNI OQIBATLARINI BARTARAF ETISH TIZIMI BO'YICHA O'QITISH //Научный Фокус. – 2023. – Т. 1. – №. 1. – С. 159-166.

38. Xoshimjon o'g'li Y. S. et al. ISHLAB CHIQRISHDA QO 'LLANILADIGAN MODDA VA MATERIALLARNING O 'ZO 'ZIDAN YONISH SHART-SHAROITLARINI VA UNI TAVSIFLOVCHI KO 'RSATKICHLARNI O 'RGANISH //Новости образования: исследование в XXI веке. – 2023. – Т. 1. – №. 10. – С. 1015-1022.

39. Xoshimjon o'g'li Y. S. et al. YONG 'IN O 'CHIRISHDA BINO INSHOOTLARNING ASOSIY KONSTRUKTIV ELEMENTLARINING YONG 'INGA BARDOSHLILIK DARAJASI HISOBI //Новости образования: исследование в XXI веке. – 2023. – Т. 1. – №. 10. – С. 1023-1030.

40. Xoshimjon o'g'li Y. S. et al. QISQA TUTASHUV NATIJASIDA ELEKTR QURLIMANING YONG 'INGA BARDOSHLILIK HISOBI //JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH. – 2023. – Т. 6. – №. 4. – С. 593-596.

41. Юлдошев Ш. Х. Ў. Барабан айланишлар сонининг қобикларни титилиш зонасидаги иш сифат кўрсаткичларига таъсири //Строительство и образование. – 2022. – №. 2. – С. 106-110.

42. Исабоева Д. С. и др. ЧИҚИНДИЛАРНИ ҚАЙТА ИШЛАШ МУАММОСИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ ТАХЛИЛИ //WORLD OF SCIENCE. – 2023. – Т. 6. – №. 11. – С. 50-56.